

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in tisk: Ljubljana, Priljubljanska ulica 6 I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Narodna letna 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru. • ek posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

Naša zborovanja.

Reorganizacija sreskih učiteljskih društev bo v kratkem izvršena po vsej Dravski banovini v najlepšem soglasju in stanovski vzajemnosti. S tem pa začne tudi pravo delo v naših edinicah za skupne stanovske potrebe in cilje.

Zborovanja sreskih učiteljskih društev so prav za prav oni forum v naši skupni organizaciji, kjer se najjače kaže organizacijska moč in disciplina, kjer se z uspehom lahko uveljavljajo vsi.

Rečem: vsi; vsaj tako bi moralo biti, če hočemo trditi, da je naša organizacija edinstvena, krepka in popolna. Da pa to dosežemo, je prva naloga naših sreskih učiteljskih društev in njihovih zborovanj, da vodijo prav tako točno evidenco o nečlanih kakor o svojih članih. Njih naloga je, da za vsakega neorganiziranca ugotovijo vzroke njegove abstinence in jih, ako so tehtni in upoštevni, vredni z vso kolegialnostjo odstranijo ter omogočijo tem tovarišem (icam) vstop v skupne vrste. Oni, ki ostajajo izven svoje organizacije iz komodnosti, stanovske brezbrčnosti, ali celo iz gole sebičnosti, da ne rečem previdnosti, da si ohranijo za vse slučaje in potrebe svojih osebnih koristi pristoje — naj ne pričakujejo obzirnosti in tovarštva od onih, katerim sami nočejo biti tovariši.

Pri pregledu poročil o zborovanjih sreskih učiteljskih društev opazimo, da so mnoga vedno prav dobro obiskana, pri drugih pa je udeležba stalno slaba.

Upravni odbori zadnjih bi morali o tem resno razmišljati in ugotoviti vzroke velike odsotnosti. Morda je krivda v odboru samem, ki premalo skrbno pripravlja zborovanja in se dovolj ne trudi, da nudijo zboru članom vse, kar jih zanima iz stanovskega, organizacijskega in šolskega življenja.

Ako kljub delavnosti in skrbi odbora ne kaže članstvo potrebnega zanimanja, je treba poiskati vzroke obilnih absenc med članstvom samim.

Izgovori: ni denarja, ne držel! Res je, trda je za denar, ne samo enim, ampak vsem. Brez dvoma pa je, da izdajajo mnogi od teh za razne druge, zanje manj važne prireditve in razna razvedrila večje vsote, kakor so potrebne za poset zborovanju. Kje najde pravi tovariš lepšega in popolnejšega razvedrila in pobude kakor med svojimi sodelavci, kjer si nabere novih sil, novih smernic za svoje delo. Kaj je lepšega, kakor vsaj enkrat mesečno, ali celo vsak drugi mesec priti med svoje, ki enako čutijo in mislijo.

Povod odsotnosti mnogih je tudi njihova prevelika pasivnost. Na zborovanjih je treba sodelovanja vseh. Odkriti in prostodušno na dan z besedo, četudi kritično, le v dobro naj bo usmerjena. Sodelovanje rodi zanimanje in vzbujajo zavest.

V časih, ki niso bili bolj rožnati od današnjih, so se shajali tovariši in tovarišice v zavesti skupnosti in odkritega tovarštva, kakor družina, ki ima skupne težave in potrebe. Pustili so za t dni skrbi in težave doma, se razgovorili ter poradovali v vzajemnosti in tovarštvu. Zakaj bi ne bilo tudi danes tako.

Na naših zborovanjih je treba več aktivnosti, treba je sodelovanja vseh. Koliko misli, koliko vprašanj, dobrih predlogov in svetov bi lahko podali posamezniki in pripomogli k dobri stvari. Vodstvo sekcije bi moralo biti zasuto od teh predlogov in navodil, iz katerih bi lahko razbralo mišljenje in potrebe svojega članstva ter izluščilo vedno pravo jedro v korist celokupnosti.

SLAVKO MROVLJE:

Letovanje in ekskurzija UFS v Črno goro.

Kakor lansko leto, tako je tudi letos organiziral UFS samostojno učiteljsko ferijalno kolonijo v mestu Velaluki na otoku Korčuli. Letos se je število kolonistov tako pomnožilo, da smo morali pripraviti kar 3 jedilnice vsled velikega zanimanja in udeležbe našega učiteljstva na letošnjem letovanju. Letovanja se je udeležilo učiteljstvo iz vseh banovin, prednjačili pa sta Dravska in Dunavska banovina.

Ne bom opisoval podrobnosti našega letovanja in življenja, ker sem že lansko leto o tem obširno poročal v »Učit. Tovarišu«. Prepričan pa sem, da govorim iz srca vseh udeležencev, ako trdim, da so se s težkim srcem poslovili iz Velaluke, od našega Jadrana, mnogi tudi s solznimi očmi, dokaz, kako priljubljeno je naše letovanje v koloniji, ki jo je s težkimi žrtvami uredila naša mlada organizacija UFS!

To naj bo v nadaljnjo vzpodbudo vodstvu UFS, da vztraja pri začrtani poti, da v kratkem uredi svojo drugo kolonijo v Dravski banovini in tako skuša ustreči željam tovarišev (ic), ki žele letovati menjaje na morju in v naši divni Sloveniji.

Na vsakem zborovanju sreskih učiteljskih društev je treba trezno premočrati vsakokratni šolski in stanovsko-organizacijski položaj v srezu, banovini in državi. Premotriti je treba vse osebnostne izpremembe, dogodke in pojave, ki so v zvezi s šolo, stanom in organizacijo. Marsikak nečlovek pojavi nekočlegialnost, zlasti med neorganiziranci, bi bil nemogoč, ako bi se za primere, ki niso v skladu s stanovsko disciplino in ne v ponos stanu in v prid organizaciji, zanimal ves učiteljski zbor v srezu. Ne bilo bi to netovariško. Pravi tovariš izpove resnico in pravico, četudi je trpka, da odvrne sotovariša z zgrešene poti ter tako očuva stanovsko solidarnost in disciplino.

Ne strašimo se govoriti na naših zborih, učimo pa se molčati, ko smo jih zaključili.

Zborovanja sreskih učiteljskih društev so danes skoro edino torišče, kjer imamo priliko in možnost razpravljati o naših šolskih in vzgojnih vprašanjih. V današnjih, za razvoj moderne pedagogike in šolstva toli važnih časih ne zamudimo nobene prilike povetiti nekaj časa tudi tem, za naš napredek važnim vprašanjem.

V ozki zvezi z našim šolskim delom, ki je in ostane prvo, bo posvečati na naših zborih vso skrb in pažnjo prosvetnemu delu med narodom.

Beseda »prosvetno delo« nekatere vznemirja, ker menda še danes ne pojmujejo bistva in cilja tega dela. Res pa je tudi, ne zanikajmo tega, da hočejo nekateri učitelju napraviti vse delo, sami pa radi dominirali in sedeli na lavorikah njegovega uspeha.

Učitelj je bil od vseh početkov, od kar obstoja stan, prosvetni delavec med narodom. Saj ni skoraj učitelja, ki bi se ne bil posvetil delu v korist naroda. Ozrimo se le za nekaj desetletij v preteklost! Ta je gojila sadjarstvo, oni je vadili petje, tretji je tajnikoval, četrti je prirejal igre v čitalnicah itd., vsak po svojih močeh in svojih sposobnostih.

Ali ni danes prav tako? Z novimi prilikami so nastale v novi državi nove ustanove, nove organizacije, z njimi novo delo. Ne vidimo danes prav tiste slike kot pred leti? Zopet je učitelj oni, ki se udeležuje pri »Šokolice«, pevskih društvih, raznih gospodarskih organizacijah, kmetskih nadaljevalnih tečajih, raznih združenjih in drugod, kjer čuti potrebo in zmožnost in kakršne so krajevne prilike.

O vsem tem delu bo treba govoriti na naših sreskih učiteljskih zborih, govoriti jasno in odkrito s poudarkom, da učiteljstvo hoče dela, in hoče pri tem delu in delitvi dela tudi sodelovati. Izvršiti nam je pregled dosedanjega dela in napraviti program za enotno in smoteno nadaljnje udeleževanje.

Vsak pa naj poprime tam, kjer je najbolj treba, in za ono delo, za katerega ima potrebno znanje in zmožnost.

In slednjič. Ne pozabimo, da smo na zadnji pokrajinski skupščini UJU in na prvem rednem obnem zboru JUU sklenili, posvetiti vse moči in vso skrb svojim gospodarskim ustanovam.

Obljuba dela dolg. Oddolžimo se! Naj ne bo sreskega učiteljskega zborovanja, na katerem ne bi govorili, ne samo govorili, tudi kaj storili za realizacijo tega vprašanja.

Od naših gospodarskih ustanov je odvisen v doberšni meri naš splošni napredek in še prav posebno edinstvenost in moč naše skupne organizacije.

V času letovanja so se vršile tudi razne ekskurzije, kakor na Hum, na Hvar, v Blato itd. Ker je bila že pred časom ekskurzija za časa letovanja na Vis, Komizo in krasno jamo Biševo, je vodstvo UFS že letos ustreglo želji večine kolonistov in priredilo ekskurzijo preko Dubrovnika in Kotora v Cetinje, ki bo brezdvomno ostala vsem udeležencem v trajnem spominu.

V ponedeljek 3. avgusta t. l. nas je zgodaj zjutraj zbudila tako priljubljena in tudi nepriljubljena piščalka šefa. Ob 5. uri smo bili že vsi zbrani na ponosnem parobrodu »Bosna«, last Jadranske plovitve in že smo rezali valove iz 6 km dolgega velaluškega zaliva. Mnogi zaspanci so si lepo uredili svoja ležišča po prostorni ladji in zadremali zaradi zaspčnosti, ali pa zaradi morske bolezni. Vozili smo se mimo Pregradice, male naselbine na otoku Korčuli, ki je bila pred leti tujcem popolnoma nepoznana, a je sedaj že precej poznana tujcem, katere je prignala draginja iz drugih obmorskih kopališč. Vozili smo se mimo mesta Korčule. Sredi ožine med Pelješcem pa nas je presenetil mogočni angleški bojni dreadnought, ki je v pozdrav

našemu parniku dvignil angleško zastavo. Mesto Korčula ima pravi tip obmorske trdnjave. Sežidana je v polkrogu in se je v zadnjem času že zelo modernizirala. Kraj ima še precej letoviščarjev, ki so nastanjeni v krasnem hotelu »De la Ville«, kjer smo drugi zajtrkovali. Iz ožine pri Pelješcu smo prišli mimo malega pristanišča v Trstenik. Ker smo bili proti jugu na odprtem morju, se je pričelo zibanje, ki ni bilo brez posledic za one, ki ne prenesejo niti najmanjšega prijetnega zibanja. Priznati pa moramo, da je naš parnik »Bosna«, ki je največji in najdaljši parnik Jadranske plovitve, gladko re-

Pred Perastom sta dva majhna otočka s cerkvama: Sv. Jurij in Gospa od Skrpjela z zgodovinskimi slikami.

Ze smo ob vznožju Lovčena, v Kotoru! Od vseh strani je mesto obdano z močnimi in visokimi zidovi. Največji in najlepši fort je bil sežidan leta 1853. Cerkev so vse še iz 12. in 13. stletja, z arhitektoničnimi spomini. V Kotoru je muzej »Bokeške Mornarice«, ki obstoja že preko 1000 let, dalje mestni muzej, vrhu Kotora pa trdnjava Sv. Ivan. Za časa našega prihoda je bil ravno semenj, na katerem je bilo mnogo slikovitih narodnih noš iz Boke in Črne gore.

Udeleženci in udeleženke letovanja v Velaluki.

zal valove, da mnogi še občutili niso valovanja. Pristali smo še v pristanišču v Šipanj ski luki, kjer letuje nekaj Čehov. Otok Šipanj je dolg približno 10 km in širok ca. 2½ km. Spremljali so nas krasni vinogradi, med katerimi so nasejane prav ljubke meščanske hišice. Iz daljave smo zagledali prvi cilj našega potovanja: mesto Gruž, kjer smo se izkrcali in na avtobusih prepeljali v Dubrovnik, krasoto našega Jadrana. Tu smo si ogledali razne zanimivosti, kakor: spomenike, cerkve, posebno pa mogočno trdnjavo, ki prča, da so se vršili pred davnim časom veliki boji za to lepo mesto. Zelo zanimiva je bila razstava »Centralnega Presbiraža«, kjer smo z zanimanjem občudovali lep aranžma. V nazornih in jasnih statističnih tabelah smo videli razvoj šolstva, kakor tudi ostalo prosveto in razvoj prometa. Iz tabele o obisku inostrancev smo spoznali, da obiskuje Jadran vsako leto večje število tujcev. Peljali smo se tudi na znameniti otok Lokrum, s katerega je diven razgled na mesto Dubrovnik, ki je posebno čaroben v večernih urah. Ker nas je 10urna vožnja iz Velaluke do Dubrovnika utrudila, smo prenočili v »Ruskem restavranu«, ki nam ga je razdevolje nudila organizacija »Ruskega Rdečega križa«.

Po kratki noči smo morali zgodaj zjutraj zopet na noge, kajti čakala sta nas že dva avtobusa in dva avtomobila, da nas prepeljejo preko Kotora v Cetinje.

Nemogoče bi bilo opisati vso to divno pot ob obmorski cesti, pravi raj na zemlji, kakor so upravičeno menili Čehi, ki so potovali z nami.

V hitrem tempu se je pomikala naša avtomobilna karavana v zgodnjem hladnem jutru mimo vinogradov, tobačnih nasadov in mičnih hišic, mimo Grude, kjer smo po dinarju pili črno kavo. Na levi strani nas spremlja predgorje Ostro s starodavno trdnjavo, ki je nekoč zapirala pot v Boko Kotorsko. Ze smo v Ercegovem, divnem obmorskem mestu, kjer so hiše zidane amfiteatrično med krasne vrtove in parke. Mesto slovi po izredno krasni legi, lepih promenadah in milem, zelo zdravem podnebbju. Napol razpadli trdnjavski stolpi spominjajo na burno zgodovino tega mesta, ki ga je ustanovil leta 1382. mogočni bosanski kralj Tvrdko in za katerega so se vršili neprestani boji Jugoslovenov, Turkov, Benečanov, Špancev in celo Rusov. Zajtrkovali smo v hotelu »Boka«, odkoder je čudovit razgled. Zapadno od mesta je otoček Igalo, kjer zidajo najmodernejši hotel, vzhodno pa je gozd s stoletnimi drevesi, kjer je največji, zelo znani pravoslavni samostan Savina, ki hrani kulturno-zgodovinske spomine cele Boke in Črne gore.

Mimo Zelenike, Djenovića in Bausića dospemo v notranjost Boke. Zanimiva je morska ožina, imenovana Verige, ki je v starih časih zapirala vhod v Boko morskim razbojnikom. Zelo nas je presenetilo staro mesto Perast s krasnimi palačami in lepimi hišami, ki pa so sedaj mnoge brez prebivalcev. Za časa davne, lepo cvetoče morske trgovine je bilo najbogatejše mesto, sedaj je popolnoma izumrlo. Prebivalci so se vsled propadajoče trgovine izselili in pustili prazne hiše.

Ko smo se pred našo avtomobilsko karavano še za spomin fotografirali, so naši avtomobili krenili preko Lovčena. Preko 25 zelo ostrih serpentin, dolgih poprečno po 1 km smo v hitrem tempu privozili na vrh Njeguša, odkoder je celoten razgled na Kotorški zaliv. Človek se ne more nadeviti tej krasni prirodni legi. Edino fotografski posnetki nam bodo ponazorovali to lepoto. Ze drčimo po istotako ostrih serpentinah navzdol, našli smo jih 25. Pod nami zazremo Cetinjsko polje in Cetinje. Našo pozornost je vzbudila rojstna hiša kralja Nikole Malo pred poldnem, sredi najhujše vročine smo prašni kakor mlinarji izstopili pred hotelom »New-York«. Ker je bil za ogled Cetinja določen samo kratek čas, je bil odmor za počitek zelo kratek. Posebno pozornost so vzbudila razna poslastična, sežidana še iz časa kralja Nikole. Prva pot nas je vodila k rojstni hiši našega kralja, kjer je bila pred kratkim z največjo slavnostjo odkrita spominska plošča. Sedaj je v tej hiši nastanjen »Oficirski dom«. Ogledali smo si tudi kraljevsko palačo bivšega kralja Nikole, ki je sedaj preurejena za dvorec našega kralja. Zelo zanimiv je muzej, kjer je med drugimi zgodovinskimi spomini tudi zelo znan relief Črne gore, ki ga je izdelal za časa ujetništva neki Rus. Nad Cetinjem je stari samostan Sv. Peter, v katerem je mavzolej črnogorske dinastije. Tu je pokopan knez Vladika Peter (umrl leta 1830.). V Cetinju nas je sprejel ban Zetske banovine g. dr. Krulj, ki se je žanimal za našo kolonijo in UFS. Hitro je potekel čas in že je bilo treba misliti na odhod. Naša največja želja je bila, da bi se s kopanjem vsaj malo ohladili, pa na žalost to ni bilo mogoče zaradi izredno velike suše. Še mestno kopališče je bilo zaradi pomanjkanja vode začasno zaprto. Cela četa inženjerjev je na delu pri trasiranju železnice, ki je nujno potrebna. V času velikega snega so po 15 dni brez pošte, ker poštni avtomobili ne morejo voziti po zasneženih cestah.

Na povratku smo z Njeguša uzrli vrh Lovčena z zadužbino našega kralja Petra I. Osvoboditelja, a na žalost se nismo mogli pokloniti njegovim manom, ker bi se zamudili najmanj 3 ure, pa nas je vezal dogovor z lastnikom avtomobilov, da se vrnemo še pred polnočjo v Dubrovnik. Z vrha Njeguša je bil krasen razgled na Skadersko jezero in na albanske gore.

Na povratku smo se vozili preko Tivata, našega arzenala, kjer so popravili tudi našo luksuzno ladjo »Karadorde«. Ukrkali smo se na motorne čolne v Kamenaru in naša avtomobilna karavana je bila v kratkem času na drugem bregu. Večerni hlad nam je nadomestil veliko dnevno vročino. Mimo Cavtata smo ob neštevilnih lučicah parnikov prišli pozno zvečer v Dubrovnik, od koder smo po zelo kratkem odmoru nadaljevali pot domov, to je v našo ljubljeno Velaluko! Prva naša pot ob prihodu je bil skok v morje. Osveženi v duhu smo obujali spomine in se divili izrednim lepotam našega divnega spodnjega Jadrana in junaške in gorske Črne gore. Spoznali smo, kako lepa je naša domovina in kako pošten in značajan narod nas je spremljal na našem potovanju! Po prihodu v Velaluko smo prebili še 14 dni ob